

MAIORICA i MINORICA,⁴ com l'oposició entre aquests dos noms, paral·lela a la diferència dimensional de les dues illes, demostren que aquí tenim material indoeuropeu (a diferència del d'*Ebusus* / *Eivissa*). *Mallorca* és la gran. Això ens anima a seguir per aquesta via: car, de fet, per a la noció de 'gran' o bé 'molt' o 'millor', trobem aquella -l- misteriosa, en moltes llengües indoeuropees; i fent contrast amb MIN/MEN- (com en MINORICA): grec μάλλον 'més', μάλα, 'molt', μάλιστα, 'màximament', gr. μέγαν 'gran', ll. *multum*, *melius*, *melior*, letó *milus* 'molt', osc *moltams* 'moltes'.

Partiríem, doncs, d'una base *MAGLORICA. Perquè és que per a aquella noció de 'gran' o 'major' trobem també -g- o, combinant-ho, -gl-: gr. μέγαν; irl. mj. *mag* / *maig* 'gran' (IEW719.4), proto-itàlic MAGIOSEM > ll. *majorem*, ll. *magnus*, indo-iraní *magha* 'gran'. En fi, ajuntant-s'hi G i L, no sols el gr. μέγαν i germ. *mikils* 'gran', sinó també un MAGLO- 'noble, príncep' («Edler, Fürst») que Pokorny posa en la zona grisa entre cèltic i sorotàptic (IEW709.2): en inscripcions britòniques *Maglo-cune* i *Cunemaglo* (Btr.z.Nfg. 1973, 362 n.); en efecte: reapareix en el compost *Cata-maglus* en inscripcions d'època imperial, en les quals també es combina en els compostos *Cato-melus*, *Cat-valda*, *Cato-vellaunus*, *Cato-marus*, en tots els quals el 2n. membre significa 'gran' (V. les cites epigràfiques que dono, segons Holder, Horst Schmidt, Ptolemeu, *CIL*, en *Col.Prerr.Salm.* 1976, 92-93n., i aquí infra, s.v. *Taga*).

¿Indoeuropeu allà? No ens ve gaire de nou, als qui tenim present la troballa d'una inscripció antiquíssima a Eivissa, plena de noms indoeuropeus. De fet tenim base històricament ben documentada, per explicar-nos-ho.

És sabut que els lígurs es dedicaren a la pirateria al llarg de les costes hispàniques. Ja el cònsol Aemilius Paulus en l'any 216 a.J.C. hagué de llançar contra els lígurs una forta expedició romana, per mar i terra, fins a sotmetre'ls: els prengué les naus i no els tornà la llibertat sinó amb pacte de no fer cap vaixell sinó barques petites. Ells, però, tornaren a fer-ne i seguien navegant piràticament al llarg de les costes hispàniques fins a les Columnes d'Hèrcules. Fins que el cònsol romà Metel·lus els derrotà en dura lluita, i sotmeté definitivament, en l'any 14 a.J.C. Doncs bé, la lluita fou entorn de les Illes Balears, i per això aquest general romà obtingué el *triumphus* amb el títol de *Metellus Balearicus*.

Des d'aquells segles quedaren els noms indoeuropeus de *Tago-mago*, l'illa adjacent a Eivissa, compost format (com veurem en l'art. *Taga*), amb el sorotàptic TAGA 'serra abrupta' i MAGO- 'gran'; i d'aquest el nom de MAGON > *Maó*, capital de Menorca. Per als fets històrics, veg. Plutarc, *Vida d'Aemilius Paulus* VI § 1-7 i notes de C.Riba en l'ed.

B.Metge, vol. VII).

I ja que sabem que els lígurs havien adoptat la llengua indoeuropea dels sorotàptes, comprenem que ells foren també els responsables de la creació dels noms MAGLORICA i MINORICA. MINORICA format amb el sorotàptic MINUR-, que hem demostrat com arrel de MINURISIA l'ètimon que establim per al cat. *Manresa* (V. l'art. infra) per al sub-alpí *Mendrisio*, vora el llac de Lugano.

Encara en una altra illa veïna, Còrsega, tenim una altra prova de com els romans llatinitzaren els noms de les illes del Mar Tirà adaptant-los a llur idioma. La forma primitiva del de CORSICA devia ser *KURSNA o quelcom semblant: car el nom que li dona Heròdot —gran collector de dades remotes d'edat arcaica és Κυρσνα (I, 164). Doncs: KURS-NA alternant amb KURS-KA, que els romans adaptarien en CORS(I)-CA; i alternant amb el radical pur KURS-. d'on el gentilici *corsos*.

Quins fossin els noms proto-balears de les Illes, reemplaçats pels indoeuropeus MAGLORICA i MINORICA, és probable que ho ignorem sempre. El de Menorca es creu que fou *Nura* (Kiepert *Lehrbuch der alten Geographie*, p. 498) equiparada amb la Balearis Minor per l'Itinerari Antoni. M. L. Wagner ho enllaça amb una família de NLL indígena de Sardenya (*ARom.* xv, 229): *Nurake*, *Nuragus*, *Nurallao*, *Nureci*, *Nuoro*, *Nurieddu*, de la qual deriva també el nom del *nuraghe*, el gran edifici prehistòric tan típic de Sardenya. Amb aquest es relaciona el cat. *norai* (V. art. en *DECat.* v, 959-9 96); però no sembla que es pugui enllaçar gaire amb el grup dels nostres NLL *Núria* i *Andorra* (V. infra art. *Núria*). V. encara l'art. *Maó*, infra n. 4.

¹ Ja trobem *Mallorca* escrit així en un doc. aragonès de 1114, conservat en el *Cart.* de San Pedro el Viejo de Osca (*EEMCA* III, 513). Amb -ll- és la forma de Lull, segons les millors edicions i mss. del *Blanquerna*: «una illa sobre mar, la qual és apel·lada *Mallorques*», «del monestir de Miramar, qui és en la illa de *Mallorchà*»; «al rey de *Mallorch*' amorós» (*NCL.* II, 57.17, 149.5, III, 183.15). En la documentació conservada a l'arxiu del Reialme de Mallorca a Perpinyà, transcrita per un cartòleg i filòleg de tanta perícia i exactitud com Alart: «*Rey de Malorchà*» a. 1295 (*RLR* v, 80, 81, 92); a. 1296 (*RLR* v, 91); *Rey de Malorques* (*RLR* x, 63); «Procuració real de *Mallorques*» a. 1301 (*RLR* v, 319); «*Rey de Malorches*» a. 1313 i 1313-1317 (*RLR* xxxix 66. 264, 266, 271). I així en general. Si bé és clar que també es troba la grafia *Maylorca* (Cròn. de Jaume I), en textos que no distingeixen els dos símbols -yl-, -ll-, de conformitat amb la història fonètica de l'ortografia i de la nostra llengua i dialectes.—³ *Elementos Prelatinos en las lenguas romances hispánicas*, Univ. de Salamanca.—⁴ *Minorica* en autors romans del S. v: *Severus Imperator* (ep. 2, Migne XLI) i